

י"ד ניסן ה'תשע"ט 19.4.19

מגזין מס' 524

ערב שבת חג הפסח/שביעי של פסח/שבת פרשת אמור

קשר-שבועי מאת הרב יאיר כלב

החייב כסנא

לא 'פרוייקט' חד פעמי - כי אם מפעל חיים

תמליל בעיבוד קל מתוך שיעורי הרב כלב

מכיון שבעולם הזה כל ההתחלות קשות, הרי עבודת האדם הפנימית בענין חינוך עצמו (שמשמעותה - להתחיל תמיד בכל פעם מחדש) תלויה היא בחידוש נכונותו שוב ושוב למסור נפשו בנתינה עצמית על מימוש ערכיו.

זהו ענינה של 'קריאת שמע' פעמיים בכל יום (ביום - כש'טוב לי', ובלילה - כש'רע לי'), להזכירני: עלי להעמיד עצמי למעלה משינויי הזמן והמקום, מבלי להתחשב כלל בתנודות מצבי הרוח.

על מנת להמשיך את 'חיי-החיים' (אלוקות) ולהחדירם בתוך חיי הטבעיים של בשר ודם, דהיינו להשכין בעולם הזה הגשמי את הנצחי, לגלותו בתוך החולף (וכדוגמת הטורח בכל מאודו להביא את כשרונותיו שבכוח אל מימושם בפועל), זקוקים למסירות נפש בכל רגע ורגע במשך כל היום, יום אחר יום, לאורך ימים ושנים...

חג-הפסח

"וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם נגף למשחית בהכותי בארץ מצרים. והיה היום הזה לכם לזיכרון, וחגותם אותו חג לה' לדורותיכם, חוקת עולם תחגוהו. שבעת ימים מצות תאכלו, אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם..."

חג הפסח – שער החירות

חג הפסח הינו חג החירות. בט"ו בניסן נגאלו בני ישראל לזכרון, וחגותם אותו חג לה' לדורותיכם, חוקת עולם ויצאו מגלות מצרים (ומודגש בתורה כי יציאתם ממצרים היתה לתכלית קבלת התורה), ובסופו של מסע ארוך במדבר נכנסו לארץ ישראל והתנחלו בה. פרעה מלך מצרים נכנע לאפשר לבני ישראל לצאת מגבולות ארצו, רק לאחר שניחתו עליו ועל בני עמו עשר מכות קשות. האחרונה והקשה מכולן היתה 'מכת בכורות' שהחלה מחצות הלילה ובתוך זמן קצר הביאה למותם של בכורי מצרים, מבלי שייפגעו כלל בכורי ישראל שנותרו בבתיהם על פי ציווי ה', ככתוב: "ועבר ה' לנגוף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות, ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבוא אל בתיכם לנגוף". מכאן שמו של חג הפסח, מלשון דילוג, שפסח המלאך המשחית על בתי בני ישראל במצרים.

שמות החג

חמשה שמות לחג, מהטעמים דלהלן:
חג המצות – הוא השם המופיע בתורה, על שם המצות שאכלו בני ישראל בצאתם ממצרים.
חג הפסח – על שם שפסח ה' על בתי ישראל במכת בכורות.

חג הפסח בכתובים

בספר שמות מתארת התורה את כל מכות מצרים וכן את ציווי ה' לבני ישראל לדורותיהם לחגוג את חג הפסח: "ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה והכיתי כל בכור בארץ מצרים מאדם ועד בהמה, ובכל אלוהי מצרים אעשה שפטים, אני ה'. והיה הדם לכם לאות על הבתים אשר אתם שם, וראיתי את הדם ופסחתי עליכם, ולא יהיה בכם מעבדות לחירות, וכפי שתקנו חז"ל בתפילות החג "זמן חירותנו".

חג האביב – על שם שהחג חל תמיד בחודש האביב.
חג הגאולה – על שם שישראל עתידין להיגאל בחודש זה, כדברי חז"ל "בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל".

בסלרי עלים. הוא נאכל בתחילת הסדר (פחות מ'כזית'), רוב השיעור (44 סמ"ק). בעת שתיית ארבע הכוסות יש טבול במי מלח, כדי להתמיה את הילדים.

חזרת – כנ"ל במרור. את ה'חזרת' אוכלים ב'כורך', דהיינו בתוך המצה, זכר למנהגו של הלל הזקן שהיה כורך את המצה והמרור יחדיו.

'הגדה' – השם 'הגדה' לקוח מהציווי **"והגדת לבנך"**. באמצעות ההגדה אנו מספרים לילדינו את סיפור יציאת מצרים, וחשוב להתאים את ההסברים לרמת הילדים.

לאחר קושיותיהם של הילדים, מתחילות התשובות. העיקרון הוא: **"מתחיל בגנות ומסיים בשבח"** – כלומר, מספרים תחילה על התקופה המרה והעלובה של העם היהודי, וממנה מגיעים לניסים ולגאולה.

יש בהגדה שתי גירסאות בולטות של סיפור יציאת מצרים. הראשון הוא הקטע **"עבדים היינו"**, והשני הוא זה הפותח ב**"מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו"**. במבט מעמיק יותר, יש כאן שני אופנים שונים של תשובות לארבעת הבנים.

לאחר הקטע הנצחי **"והיא שעמדה"** בא פרק מדרשי גדול, שמרחיב ומפרש את הסיפור המתומצת של יציאת מצרים המוכר לנו מהתורה. פרק זה מסתיים בהסבר לאכילת הפסח, המצה והמרור, בשיר הלל לבורא העולם ובתקוות הגאולה **"לשנה הבאה בירושלים"**.

זהו המבנה הבסיסי של ההגדה, אך כבר אמרו חז"ל שכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

ארבע כוסות – מצוה על כל אחד ואחת, גדולים וקטנים, לשתות בליל הסדר ארבע כוסות של יין או של מיץ ענבים טבעי. את ארבע הכוסות שותים כנגד ארבע לשונות הגאולה שמוזכרות בתורה, בתיאור הבטחת הגאולה ממצרים על ידי הקב"ה: **"והוצאתי אתכם סבלות מצרים, והצלתי אתכם מעבודתם, וגאלתי אתכם בזרוע נטויה, ולקחתי אתכם לי לעם"**.

שיעור כל כוס הוא 86 סמ"ק, ויש לשתות לפחות את

להסב קמעה לצד שמאל.

כוס של אליהו הנביא – נוהגים למזוג כוס אחת יותר מהמסובים (אלא שאין שותים מכוס זו) הנקראת כוס של אליהו הנביא. בסוף ה'סדר', לאחר אמירת 'לשנה הבאה בירושלים', מנהג חב"ד להחזיר ולשפוך את היין מכוסו של אליהו לבקבוק וכל המסובים שרים בשעה זו את הניגון **"א-לי אתה ואודך"**, מעשרת הניגונים של אדמו"ר הזקן.

שפיכת יין – באמירת עשר המכות וכו', נהוג לשפוך מעט מן הכוס לתוך כלי שבור. למנהג זה יש סיבות על פי הקבלה, אך יש בו גם משמעויות סמליות. אחת מהן – כיון שהקב"ה הבטיחנו: **"כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך"**, אנו 'מוציאים' מהכוס את ה'מחלה' כשאנו מזכירים את המכות.

הסבר אחר מביא רבי יצחק אברבנאל: על ידי שפיכת היין אנו מעידים, שאין שמחתנו שלימה, שכן הישועה הוכרחה לבוא על ידי הטלת עונש על בני אדם אחרים. העונש אמנם הגיע להם בדין, אבל התורה אמרה: **"בנפול אויבך – אל תשמח"**.

אליהו הנביא – כשאומרים **"שפוך חמתך"** נוהגים לפתוח את דלת הבית. הטעם הפשוט לפתיחת הדלת הוא **"כדי לזכור שהוא ליל שימורים ואין מתייראין משום דבר. ובזכות אמונה זו יבוא משיח וישפוך הקב"ה את חמתו על הגויים"**. על פי ה'קבלה', זו שעת פתיחת הדלתות בעולמות העליונים.

הקשר לאליהו הנביא – אמירת **"שפוך חמתך"** היא השלב באמירת ההגדה שבו עוברים מסיפור יציאת מצרים לציפיית הגאולה השלימה, אשר זהו ענינו של אליהו הנביא, מבשר הגאולה.

אפיקומן – אכילת האפיקומן היא זכר לקרבן הפסח שהיו ישראל אוכלים בזמן שהיה בית המקדש קיים. ומכיון שאחרי קרבן הפסח לא היו אוכלים דבר נוסף (כדי לחבבו,

שיישאר טעם אכילתו בפה), לכן גם אחרי האפיקומן אין אוכלים דבר. יש לאכול מן האפיקומן 'כזית' אחד לפחות, והמהדרים אוכלים שני 'כזיתים'. האחד זכר לקרבן הפסח, והשני זכר לשורש המילה 'אפיקומן' ניתנו פירושים שונים. הרווח שבהם הוא מלשון 'אפיקו מן' שמשמעו בארמית: הוציאו את הממתקים. כלומר להוציא את ה'אפיקומן' ממקום מסתורו.

שביעי של פסח

נס קריעת ים סוף התרחש בליל שביעי של פסח. בני ישראל יצאו זה עתה ממצרים, מייחלים ומקווים כי סוף סוף נחלצו מהרדיפות, מהעינויים ומעבודת הפרך. והנה המצרים רודפים אחריהם להחזירם למצרים – הים לפניהם, המצרים מאחוריהם והמדבר סוגר עליהם מהצדדים. במצוקתו מתלבט העם, כדברי המדרש, בין התאבדות בקפיצה לים לבין כניעה ושיבה לעבודת מצרים, בין מלחמה ברודפיו עד טיפת הדם האחרונה לבין תפילה למרומים בזעקה חסרת אונים ומעש. אלא שלפתע, באה להם הישועה – בדרך ניסית ובלתי צפויה. ומכאן, שהיהודי אינו יוצא לחירות אמיתית אלא בשעה שמתחזק באמונתו ובטחונו בה' אלוהיו ומבטל רצונו מפני רצון העליון.

שביעי של פסח – הלכה ומנהג

שביעי של פסח אינו נחשב 'רגל' בפני עצמו, אלא סיומו של חג הפסח. לכן אין מברכים ברכת 'שהחיינו' בהדלקת הנרות לכבוד החג וכן בקידוש. כבכל 'יום טוב' (חג), אסורה בשביעי של פסח כל מלאכה, מלבד מלאכת "אוכל נפש", דהיינו הכנת מאכלים ליום החג עצמו, כולל בישול. לצורך כך מותר להעביר אש מנר שהודלק קודם החג, אך אין להבעיר אש חדשה או לכבות אש דולקת. כל תפילות החג וכן הקידוש על היין – בנוסח 'שלושה רגלים' הנדפס בסידורים.

ליל שביעי שלפסח – סח אדמו"ר הרי"ץ: מנהג ישראל זה מיסודו של הבעל שם טוב הקדוש 'בליובאוויטש היו נעורים בליל שביעי של פסח, וגם לקיים סעודת משיח בשביעי של פסח, נתפרסם על ידי

בשבועות והושענא רבה. כשהייתי בן תשע שנים, כבר לא שכבתי לישון בשביעי של פסח – יש ללמוד לילה שלם". (מתוך 'היום יום' כ"א ניסן).

סעודת משיח – הבעל שם טוב, מייסד תנועת החסידות הכללית, תיקן סעודה שלישית מיוחדת בחג זה (ובחור"ל ב'אחרון של פסח – 'יום טוב' שני של גלויות). אחרי תפילת מנחה נוטלים ידיים בברכה, מברכים ברכת 'המוציא' על מצה ושותים ארבע כוסות יין. במהלך סעודה זו, הנקראת 'סעודת משיח', מנגנים ניגונים ומתחזקים בדברי תורה בעניני הגאולה וביאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו בקרוב ממש.

מנהג ישראל זה מיסודו של הבעל שם טוב הקדוש לקיים סעודת משיח בשביעי של פסח, נתפרסם על ידי

אדמו"ר הרש"ב, רבי שלום דובער נשמתו עדן (האדמו"ר החמישי בשושלת חב"ד), והוא שהוסיף את התקנה – לשותות בסעודה זו 'ארבע כוסות' יין. הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו, הנהיג הוספה זו בקביעות וקשר זאת עם מאמר חז"ל: עתיד הקב"ה להשקות את אומות העולם

ארבע כוסות של פורענות, ואילו את ישראל ארבע כוסות של נחמה. הרבי הסביר כי עצם העובדה שעוד בזמן הגלות עורכים ישראל 'סעודת משיח', מעידה על כך שהם אינם 'מכירים' בגלות ובכך מזרזים ומחישים את הגאולה האמיתית והשלמה.

סיפר אדמו"ר הריי"צ, הרבי הקודם בחב"ד: "הבעל שם טוב קרא לסעודה זו של אחרון של פסח 'סעודת משיח'.

וכשם שנקראו שמות על פי פנימיות התורה לסעודות שבת ויום טוב – 'עתיקא קדישא', 'זעיר אנפין' וכדומה – כך קראו לסעודה זו 'סעודת משיח'. בעת הסעודה היתה הדלת פתוחה לכל, וכל מי שנכח אז בבית היה טועם מן הסעודה. 'סעודת משיח' נערכת באחרון של פסח (ובארץ ישראל בשביעי של פסח), שכן ביום זה מאיר גילוי הארת משיח צדקנו".

לטעום את הגאולה

למן ראשית התגלות תורת החסידות ומנהגיה ע"י הבעל שם טוב וממשיכי דרכו החל בעולם תהליך של מפנה מהותי, כמבואר בספרי החסידות כי התגלות הבעל שם טוב ותורת החסידות הינם הכנה לימות המשיח. ובלשון אדמו"רי החסידות לדורותיהם: מזמנו של הבעל שם טוב החל מתנוצץ בעולם אורו של משיח.

ידועה האיגרת שכתב הבעל שם טוב, בה הוא מספר על 'עליית נשמה' שהיתה לו להיכלו של משיח. לשאלתו: "אימתי קאתי מר?" (=מתי יבוא מר?), ענהו המשיח: "לכשיפוצו מעיינותיך חוצה". הרי שהפצת מעיינות החסידות, ועד למקומות שהם בבחינת "חוץ" לקדושה, מזרזת את הגאולה האמיתית והשלמה.

תורת החסידות היא, איפה, ההכנה הרוחנית, המכשירה את העולם לקראת ביאת והתגלות המשיח. המתעמק

בסוגיות החסידות ובמנהגיה המיוחדים, ימצא בהן קווי חיבור עם מושגי ההווה האלוקית שתשרור בעולם בימות המשיח. אשר על כן, עבודת הפצת המעיינות בעצמו ובזולת היא שמכינה את העולם להיות כלי לתורתו של משיח – "תורה חדשה מאתי תצא".

כך גם ההתלהבות והשמחה שתובעת החסידות בעבודת האדם הפנימית, הכנה היא לשלימות עבודת ה' בימות המשיח. ובפרט הדבקות בצדיק וההתבטלות המוחלטת לרצונו הקדוש, אינן אלא ההכנה לדבקות ולהתבטלות כלפי המלך המשיח, שבאישיותו תהיינה משולבות בתכלית השלימות מנהיגות רוחנית (רב) ומנהיגות חברתית ומדינית (מלך).

גם המנהג 'סעודת משיח' קשור לתפיסה רעיונית זו. ענינה הפנימי של סעודה זו הוא 'פתיחת צינור' לקבלת הארת המשיח, לא רק בכלים הרוחניים של הבנה ורגש, אלא גם בדרך אכילה גשמית. באכילתו מרגיש האדם במוחש את טעם המזון, ולאחר מכן, כשמעכלו בקרבו, נעשה הוא דם מדמו ובשר מבשרו.

כך ענינה הפנימי של 'סעודת משיח' הוא לפעול (בכל אחד ואחד לפי ערכו) 'פתיחת' הכוחות והחושים לענין ביאת המשיח, לא רק במונחים מופשטים, כי אם גם באופן מוחשי ומציאותי. שהרי גילוי המשיח לעתיד לבוא לא יישאר במישור הרוחני בלבד, אלא יבוא במציאות הממשית שאפשר לראותה בעיניים ולמששה בידיים באופן מוחשי, ממש כמו הסעודה שאנו אוכלים וכמו היין שאנו שותים.

ככל שמתקרבים לגאולה, נדרשת הכנה גדולה יותר לקראתה. על כן נתווסף בדורות האחרונים מנהג שתיית ארבע הכוסות בסעודת משיח. שתיית ארבע הכוסות בליל סדר פסח הן כדברי חז"ל: "ארבע כוסות של פורענות שעתידי הקב"ה להשקות את אומות העולם, וכנגדן עתיד להשקות את ישראל ארבע כוסות של נחמות". ובאשר הולכים אנו ומתקרבים לימות המשיח בהם יתקיימו הייעודים הללו, מתכווננים אנו לקראתם על ידי מנהג זה כדי לעורר ולזרז עצמנו להתכונן לקראת גילוי ארבע הכוסות של ימות המשיח.

הסיפור השבועי

אותות משמים

ואולם העגלה לא הספיקה לנסוע הרבה והאופן חזר ויצא ממקומו. רצף התקלות לא היה הגיוני. "זו עגלה חדשה כמעט", הלין העגלון, "אינני מבין את פשר התקלות הרבות".

רבי רפאל, שעד עתה ישב במקומו וקרא פרקי תהילים בלי הפסקה, קם בנחישות. "עלינו לחזור הביתה!", קרא לבני משפחתו, "יש כאן רמז מהשם שלא להמשיך במסע. אני מרגיש שאלו אותות משמים!". בני המשפחה ניסו להניא אותו מכוונתו – לשווא. הוא היה איתן בדעתו כי עליהם לחזור לתוניס, וכך עשו. הסוסים סבו על עקבותיהם וחזרו העירה.

הגיע ליל הסדר. יהודי העיר ניסו להשכיח מלבם את הפחד, ולהתמקד בניסי יציאת מצרים. בבוקר החג עדיין נשמר השקט. אך המתח עמד כל העת באוויר. פתאום נשמעו דפיקות בדלת. רבי רפאל ניגש אליה בשקט, והסיר בזהירות את הברית, פותח את הדלת כדי סדק צר. רבה הייתה הפתעתו לגלות את משפחת ידיו מכפר בארדו מתפרצת פנימה. "מה קרה? מדוע באתם לכאן בעיצומו של החג?", שאל.

"ראשית כול", התנשף אברהם כהן, "עליכם להסביר מדוע לא באתם אלינו כמתוכנן".

בני משפחת מאזוז סיפרו על התקלות המוזרות שפקדו אותם. הכהנים הגיבו בתדהמה. "קרה לכם נס!", זעק אברהם כהן. "חכם עדיף מנביא! אבוי לנו ולכם לו באתם אלינו".

והוא החל לספר: "בערב חג הפסח המתנו לבואכם. כשהשעות נקפו וטרם הגעתם, הבנו שדבר מה אירע, והוא שמנע מכם לבוא אלינו, על אף הסכנה הגדולה המרחפת מעל ראשכם בתוניס. לקראת ערב הגיעו

אין ברירה, חשב רבי רפאל מאזוז. הקרבות בין בעלות הברית ובין הצורר הנאצי, שכבש את תוניסיה, מתקרבים אל העיר תוניס. חייבים להימלט מאזור הסכנה.

השנה תש"ג. מלחמת העולם השנייה בעיצומה. הצבא הנאצי השתלט במהירות על תוניסיה והחל להתעלל ביהודים, להוציא אותם לעבודות כפייה, ואף לנסות לשלח אותם למחנות ההשמדה. עכשיו כוחות בעלות הברית מתאמצים להדוף אותו מהמדינה.

המצוקה גוברת. ההכנות לחג הפסח נמהלות בדאגה המכרסמת בלב היהודים. רבי רפאל קנה בשוק כבש גדול. את בשרו חילק בין שכניו המפוחדים, כדי לעודד את רוחם.

כמה ימים קודם החג התקבל בביתו של רבי רפאל מברק מידידו, אברהם כהן, מכפר בארדו, המרוחק מעט מעיר הבירה. "בואו אלינו", הפציר הידיד. "התרחקו מהתופת המתקרבת לפתחכם. סביר להניח שהבירה תוניס תהיה מרכז הקרבות". רבי רפאל בחן את הדברים בכובד ראש. הוא חרד לגורל משפחתו. בסופו של דבר נענה להצעה.

שש נפשות מנתה המשפחה. בבוקר י"ג בניסן המתינה להם עגלה גדולה, רתומה לשני סוסים חזקים. חפציהם כבר היו מסודרים עליה. בני המשפחה תפסו את מקומותיהם, והעגלון פתח בנסיעה מהירה.

כעבור כעשרים דקות עצרה העגלה. העגלון ירד לברר את פשר התקלה. הוא גילה שאחד האופנים נעקר ממקומו. במקצועיות רבה תיקן את האופן והמשיך בנסיעה, לרווחת הנוסעים.

לא עבר זמן רב ושוב תקלה. הפעם ניתק בורג מרכזי. ידיו המיומנות של העגלון פתרו את הבעיה חיש מהר.

היחיד מכל הבית שנותר על עומדו. המצות וסימני הסדר לא ניזוקו. אספנו מעט מזון ויצאנו לדרך. חשבנו לאן לברוח בשעה זו, והחלטנו לנסוע אליכם."

אברהם כהן סיים את סיפורו, ודממה שרתה בבית. כולם ניסו לעכל את משמעות האירועים המופלאים שקרו כאן. "לוי באתם אלינו", הפר שוב אברהם כהן את הדממה, "סביר להניח שהמקלט היה קטן מכדי להכיל את כולנו. היינו חוגגים את ליל הסדר בקומה העליונה, ואז, חלילה..."

סיפור הנס של משפחת מאזוז וכהן הועלה על הכתב בידי רבי רפאל מאזוז עצמו, ונשלח לעיר ג'רבה, שבשעת המלחמה היתה מנותקת מהנעשה בבירה. בני המקום, בראשות רבה של ג'רבה, רבי כלפון משה הכהן, ורבי רחמים חי חויתה הכהן, התאספו בבית הכנסת והאזינו לקריאת מכתבו של רבי רפאל. ההצלה המופלאה העניקה תקווה לניצחון כוחות הברית ולסילוקם המהיר של הנאצים מהמדינה, כפי שאכן קרה.

(על-פי 'פטיש החזק')

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

לבארדו ידיעות מצמררות: הקרבות מתקרבים לעיירה! התברר כי בניגוד לציפיות, בעלות הברית פתחו במתקפה על העיירה הקטנה דוקא, במקום על עיר הבירה.

"ואכן, בתוך זמן קצר נשמעו הדי הפיצוצים. עשן מלחמה מילא את האוויר. רגעים לפני כניסת החג, בשעה חמש וחמש עשרה דקות בערב, נשמעה אזעקה, והניסה את כולנו אל המקלט. בנס הצלחנו לחמוק אל המחסה, ואז זה קרה. פיצוץ עז נשמע מעל ראשינו. הרעש היה נורא.

"חששנו שספגנו פגיעה ישירה, ושמיד תתמוטט התקרה מעלינו. איננו צריכים לתאר את פחד האימים שאפף אותנו. זעקנו 'שמע ישראל', לחשנו את מילות הווידוי, ורק כעבור שניות ארוכות של חרדה הצלחנו להירגע ולהביט סביב.

"התברר כי אכן, פצצה פגעה בביתנו, והפכה אותו לתל חורבות. הצלחנו לחלץ את עצמנו לעבר הפתח, אולם גילינו שזה חסום לחלוטין. חמקנו החוצה מבעד לפתח האחורי. בצאתנו עברנו דרך המטבח, וגילינו שזה החדר

עזרו לנו, להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

"זאת התורה אדם" (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת אמור

מי מותר ומי אסור בעבודה ובאכילת קודשים

משה מזהיר, על פי ציווי ה', כי כהנים מצורעים, זבים או טמאים אסורים בעבודת המקדש וכן באכילת 'תרומה' (חלק הקרבנות המותר לכהנים), עד שיטהרו. זר (לוי או ישראל מבני עמנו שאינו כהן) אסור באכילת 'תרומה'. עבד כנעני, שהוא קניינו של הכהן, רשאי לאכול מן התרומה, אך עבד עברי, שאין גופו קנוי לאדונו הכהן, אינו רשאי, ככל זר, לאכול מן התרומה.

אשתו וילדיו של הכהן רשאים לאכול תרומה. בת כהן, משנשאה למי שאינו כהן, אסורה באכילה. אך אם התגרשה או התאלמנה ואין לה ילדים, 'חוזרת לבית אביה' ומותרת שוב באכילה.

כל האסורים באכילת תרומה אשר שגגו ואכלו, יחזירו לכהן את אשר אכלו בתוספת חמישית.

קרבת תמים ומומים הפוסלים

התורה אוסרת הקרבת קרבן שאינו תמים (שלם, היינו בעל חי שיש בו מום שאינו חולף). קרבן העוף נפסל רק בחסרון אבר אך לא בכל מום אחר. התורה מונה סוגים שונים של מומים הפוסלים בהמות להקרבה: עיוור, שבור, חרוץ, שיש בו יבלת, גרב או ילפת, שרוע, קלוט, מעוך, כתות, נתוק או כרות. אמנם, כל אלה, אף שאסורים הם בהקרבה, מותרים הם כתרומה להקדש.

דינים נוספים בקרבנות

התורה מונה דינים שונים בענין הקרבנות: הקרבת בהמה מותרת רק מיום השמיני ללידתה; אסור לשחוט ביום אחד בהמה ובנה; כאשר בשעת הקרבת הקרבן מכוון האדם במחשבתו כי יאכל אותו מעבר לזמן המותר, הופך בזה הקרבן ל'פיגול' ונפסל.

קדושת יתירה בכהנים

ה' מזהיר את הכהנים ע"י משה מפני טומאת מת מפאת קדושתם היתירה. לכהן אסור להמצא במקום בו הוא עלול להיטמא למת. רק כאשר מדובר באחד משבעת הקרובים: אביו ואימו, בנו ובתו, אחיו ואחותו (שאינה נשואה) וכן אשתו - מותר לכהן לעסוק בעניני המת ולהיטמא להם.

אסור לכהן לשאת אשה גרושה או פסולה (זונה או חללה). כמו כן מוזהרים הכהנים במיוחד מפני מנהגי הגויים באבלם (אף שאיסור זה חל על כל בני ישראל, מכל מקום הכהנים מוזהרים בזה באזהרה יתירה).

מלבד שהתורה מזהירה את כלל בנות ישראל לבל יכשלו בעוון זנות, מוזהרות בזה במיוחד בנות משפחת הכהונה בשל קדושתן היתירה - בת כהן שזינתה, תישרף.

קדושה יתירה בכהן הגדול על שאר הכהנים

בשל קדושתו היתירה של הכהן הגדול אין הוא רשאי להיטמא אף לשבעת הקרובים האמורים. אשה בעולה או אלמנה אסורות עליו (אף שמותרות הן לכהן הדיוט - כהן פשוט שאינו כהן גדול), ומותר לו להינשא רק לאשה בתולה.

כהנים בעלי מומים פסולים לעבודה

הכהנים הסובלים ממום קבוע שאינו עובר וחולף, כגון: עיוורון, רגל או יד שבורים, גיבנת וכיוצא בזה, מוזהרים לבל יעבדו בבית המקדש. כהנים אלו אמנם רשאים (ככל אחיהם הכהנים) לאכול מן הקודשים מחוץ לאוהל מועד, אך אינם רשאים לעבוד ולשרת לפני ה' במקדש.

השבת ומועדי השנה

התורה מפרטת את ענינם של השבת והמועדים:

שבת: לאחר ששה ימי עבודה יהיה היום השביעי שבת קודש לה'. יש לשבות ביום השבת ואסורה בו כל מלאכה.

פסח וחג המצות: י"ד בניסן הוא יום הקרבת קרבן הפסח. למחרת ההקרבה, למן ט"ו בחודש ובמהלך כל שבעת ימי חג הפסח, אוכלים מצות בלבד ואסורה בהם אכילת חמץ (ואף בבל יראה ובל ימצא). היום הראשון והיום השביעי של החג הינם 'ימים טובים' ואסורה בהם כל מלאכה.

העומר וספירת העומר: למחרת החג, ביום השני של חג הפסח הוא היום הראשון של חול המועד פסח, קוצרים את ראשית הקציר ומקריבים ממנו (בכמות של 'עומר') בצירוף עם קרבן כבש בן שנה, מנחה ונסכים ע"י הכהן על המזבח. רק לאחר טקס הנפת העומר ע"י הכהן מותרת תבואת השנה החדשה באכילה.

למן יום הקרבת העומר סופרים שבעה שבועות, ארבעים ותשעה ימי ספירת העומר.

חג השבועות: היום החמישים הוא 'יום טוב' חג הקציר, חג השבועות זמן מתן תורתנו ואסורה בו כל מלאכה. ביום זה מונפים לה' 'המנחה החדשה' (שני לחמים מן התבואה החדשה) וכן קרבנות החג: שבעה כבשים בני שנה, פר אחד, שני אילים, מנחה ונסכים לעולה. וכן שעיר עיזים אחד לחטאת ושני כבשים לשלמים.

ובעודה עוסקת בענין הקציר, שבה התורה ומזהירה את בעל השדה אודות השארת פאת השדה (שכחה) בשעת הקצירה עבור העניים, וכן אודות השארת השיבולים שנופלות מידי אוספי התבואה עבור הנזקקים.

ראש השנה: א' בתשרי, ראש החודש השביעי (על פי מנין החודשים מניסן) הינו 'יום טוב' זיכרון תרועה ואסורה בו מלאכה.

יום הכיפורים: בעשור לחודש (תשעה ימים לאחר ראש

השנה) שבת שבתון הוא, יום הכיפורים – היום המקודש מכל ימות השנה. ביום זה, כבשבת, אנו מצווים על שביתה ממלאכה וכן לענות נפשותינו לכפרת עוונות בחמשת האיסורים: אכילה ושתייה, רחיצה וסיכה, נעילת נעלי הסנדל ותשמיש המיטה.

סוכות: בחמשה עשר לחודש תשרי אנו מצווים לחגוג את חג הסוכות, זמן שמחתנו. כל משך שבעת ימי החג מצווים אנו במצות השמחה, במצות הישיבה בסוכה ובמצות נטילת ארבעת המינים – אתרוג, לולב, הדס וערבה. היום הראשון של החג וכן גם היום השמיני ממנו (חג שמיני עצרת ושמחת תורה), הינם 'ימים טובים' ואסורה בהם המלאכה. התורה מפרטת כמה מהקרבת הקרבים בחג, ומציינת כי חג זה זכרון הוא לסוכות בהן ישבו בני ישראל בצאתם ממצרים.

המנורה שבהיכל

משה מוסר לבני ישראל את ציווי ה' אודות הדלקת המנורה מידי ערב בהיכל (שמחוץ לקודש הקודשים) בשמן זית זך.

לחם הפנים בשתי מערכות

מידי שבת יש לערוך על שולחן הזהב שבהיכל שתיים עשרה חלות חדשות עשויות סולת. החלות מסודרות על השולחן בשתי מערכות. כל מערכת – שש חלות סדורות זו על גב זו. החלות שסודרו בשבוע הקודם נאכלות ע"י הכהנים.

דינו של המקלל ושל חוטאים אחרים

התורה מספרת אודות בנה של שלומית בת דברי ומצרי, שבכעסו בשעת קטטה גידף את שם ה'; המגדף נעצר עד אשר יפרש ה' מה יהיה דינו; הקב"ה חורץ את דינו לסקילה וגזר הדין מבוצע מחוץ למחנה.

בתוך כך מלמדת התורה כי דינו של הורג נפש (רוצח) במיתה, ההורג בהמה ישלם את שוויה, והפוגע באדם (פוצעו) ומטיל בו מום ישלם קנס על פי שומת (הערכת) בית הדין.

בקרואותנו באתר
www.tanyaor.com המחודש
 וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:
 בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

סדר התנ"ך

עודה ראשונה לזמננו

תניא
 מודעות
 עצמית
 ביהדות

YouTube f

שבת שלום ופסח כשר ושמח!!!

כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר כלב
 ליקוט, רעיונות ועימוד: חי דמארי
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו
tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

זמני הדלקת הנרות לפי שעון קיץ

צאת השבת	כניסת שבת פרשת אמור	שביעי של פסח (עירוב תבשילין)	צאת החג	כניסת שבת חג הפסח	עיר
19:49	18:40	18:39	19:49	18:35	י-ם
19:52	18:55	18:54	19:52	18:50	ת"א
19:52	18:47	18:47	19:52	18:42	חיפה
19:51	18:57	18:56	19:51	18:52	ב"ש

סוף זמן אכילת אפיקומן: 12:38

סוף זמן ביעור חמץ: 11:31

סוף זמן אכילת חמץ: 10:25

נהנתם? העבירו הלאה, לזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון